

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 213/2022-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpenej JANÍČEK LEGAL s. r. o., Kominárska 2, 4, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 27P/83/2016 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 27P/83/2016 **bolo porušené** právo sťažovateľky na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **3 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Bratislava II **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Bratislava II **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **410,92 eur**, ktoré **je povinný** zaplatiť jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na ochranu rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru postupom okresného súdu v rodinnoprávnej veci. Od okresného súdu žiada finančné zadosťučinenie 5 600 eur.

II.

2. Sťažovateľka sa návrhom z júna 2016 domáha úpravy styku so svojou v roku 2011 narodenou vnučkou. Po doručení návrhu a ustanovení opatrovníka maloletej uznesením z novembra 2016 bolo prvé pojednávanie nariadené na marec 2018, no bolo odročené z dôvodu neprevzatia predvolania sťažovateľkou na ňou uvedenej adrese, ako aj na adrese jej trvalého pobytu. Pojednávanie nariadené na máj 2018 bolo odročené na žiadosť zástupkyne matky pre jej práceneschopnosť. Na pojednávaní v septembri 2018 bolo konanie prerušené do právoplatného skončenia iného konania vedeného okresným súdom, ktoré sa týkalo úpravy rodičovských práv a povinností k maloletej.

3. Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 16. január 2020, no bolo na základe pochybností o zastúpení sťažovateľky odročené na neurčito. Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 15. apríl 2021, pričom pred týmto pojednávaním bola vnučka sťažovateľky vypočutá úradom práce, sociálnych vecí a rodiny. Pojednávanie však bolo z dôvodu pandémie odročené. Dňa 20. apríla 2021 bolo nariadené pojednávanie na 31. máj 2021, na ktorom boli vypočutí účastníci. O návrhu sťažovateľky okresný súd po doplnení dokazovania rozhodol na pojednávaní 28. septembra 2021 tak, že návrhu sťažovateľky bolo sčasti vyhovené. Proti rozsudku okresného súdu podala matka odvolanie, ktoré bolo krajskému súdu predložené na rozhodnutie 24. februára 2022.

III.

4. Namietané porušenie práva na prerokovanie veci v primeranej lehote sťažovateľka odvodzuje od celkovej dĺžky konania o jej návrhu. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že z hľadiska náročnosti ide o bežnú vec, ktorá je však vzhľadom na svoju povahu vecou prioritnou. Sťažovateľka tvrdí, že nijak neprispela k predĺženiu konania, ktoré bolo zapríčinené nečinnosťou súdu. Sťažovateľka je toho názoru, že došlo aj k porušeniu jej práva na ochranu rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a jej práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, keďže v dôsledku zdĺhavého konania nemala a nemá po dobu šiestich rokov žiadnu možnosť styku s vnučkou. To viedlo k ochladnutiu citových väzieb a k nežiaducemu oslabeniu jej vzťahu s vnučkou. V tejto súvislosti poukazuje na nálezy ústavného súdu č. k. II. ÚS 518/2021 zo 16. februára 2022, IV. ÚS 488/2020 z 25. novembra 2020 a č. k. I. ÚS 114/2021 z 21. septembra 2021.

5. Podľa okresného súdu je ústavná sťažnosť nedôvodná. Okresný súd uviedol, že vec je od začiatku roka 2017 pridelená sudkyňi, ktorej spolu s touto vecou bolo pridelených približne 300 ďalších vecí. Keďže predmetom konania je úprava styku starej matky s maloletou vnučkou, sudkyňa kládla väčší dôraz na prioritnejšie rodinné veci. Ďalej poukázal na to, že k odročeniu pojednávaní došlo pre nedoručenie predvolaní sťažovateľke. Zdôraznil, že konanie bolo od septembra 2018 prerušené a súd pravidelne preveroval, či dôvody na prerušenie trvajú. Okresný súd poukázal na to, že ďalšie pojednávanie bolo odročené pre účely nadviazania kontaktu a zlepšenia vzťahov sťažovateľky a matky jej maloletej vnučky. Poukázal na to, že pre pandémiu sa pojednávania v prvom polroku 2020 vykonávali len v nevyhnutnom rozsahu. Napokon uviedol, že súd návrhu sťažovateľky takmer v celom rozsahu vyhovel a umožnil jej styk s vnučkou.

IV.

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

7. Čo sa týka zložitosti veci, treba uviesť, že z vyjadrení sťažovateľky a okresného súdu nevyplývajú žiadne skutočnosti o tom, že by vec bola či už skutkovo alebo právne zložitá. V konaní šlo o úpravu styku starej matky s jej maloletou vnučkou, ktorá je v osobnej starostlivosti matky. Z priebehu konania je zrejmé, že vo veci sa uskutočnili len dve pojednávania, na ktorých boli vypočutí účastníci, pričom maloletá bola vypočutá prostredníctvom svojho opatrovníka. To vedie k záveru o tom, že šlo o skutkovo a právne celkom jednoduchú vec, o ktorej bolo možné rozhodnúť po vykonaní dvoch pojednávaní. V správaní sťažovateľky boli zistené skutočnosti, ktoré prispeli k predĺženiu konania, keď sťažovateľke nebolo možné doručiť predvolania na ňou uvedené adresy. K tomu však treba uviesť, že predĺženie konania v dôsledku tejto skutočnosti bolo v nepomere k celkovej dĺžke konania, keďže k odročeniu pojednávaní z tohto dôvodu došlo ešte v roku 2018.

8. K predĺženiu konania prispel predovšetkým postup okresného súdu, v ktorého postupe sú zrejmé viaceré obdobia nedôvodnej nečinnosti. Hoci návrh bol súdu doručený v júni 2016, k nariadeniu prvého pojednávania došlo až v januári 2018, pričom v predchádzajúcom období roka a pol dochádzalo k celkom jednoduchým úkonom ustanovenia opatrovníka a doručeniu návrhu, ktoré možno spojiť s nariadením pojednávania. Takýto prístup v rodinnoprávnej veci je celkom neakceptovateľný. Ďalšia zrejma nečinnosť okresného súdu vyplýva z toho, že po odročení pojednávania nariadeného na január 2020, k nariadeniu ďalšieho pojednávania, a to bez akéhokoľvek prijateľného vysvetlenia, došlo až na apríl 2021. Konanie od jeho začatia v polovici roka 2016 trvá celkom takmer šesť rokov, z ktorých takmer polovica pripadá na obdobie, v ktorom bol okresný súd celkom a bez akéhoľvek dôvodu nečinný.

9. K tomu treba uviesť, že základný predpoklad rýchleho rozhodnutia v rodinnoprávnej veci spočíva v čo najskoršom nariadení pojednávania, na ktorom sa vykonáva pomerne jednoduché dokazovanie výsluchom účastníkov rodinnoprávnej veci. Pri takomto prístupe možno očakávať skoré a zmysluplné rozhodnutie, ktoré je výsledkom pomerne jednoduchého dokazovania tak, ako tomu bolo aj v prípade sťažovateľky, keď okresný súd bol schopný rozhodnúť v roku 2021 potom, ako vykonal dve prvé a posledné pojednávania spojené s dokazovaním. Okresnému súdu nič nebránilo v tom, aby takto postupoval bezprostredne po podaní návrhu ešte v roku 2016 tak, aby bolo konanie už dávno skončené. Preto viaceré obdobia nečinnosti okresného súdu boli prvkami, ktoré prispeli k celkovej dĺžke konania, ktoré po takmer šiestich rokoch od jeho začatia nie je právoplatne skončené. To je dôvodom na vyslovenie porušenia práva sťažovateľky na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je tomu aj v tomto prípade. Pri určení výšky finančného zadosťučinenia bolo prihliadnuté na celkovú dĺžku konania, ktoré trvá už takmer šesť rokov, hoci v obdobných veciach treba očakávať právoplatné skončenie veci v dobe nie dlhšej ako dva roky. Nebolo prihliadnuté na správanie sťažovateľky, ktorej nesprávny postup spočívajúci v neprevzatí predvolania na pojednávanie prispel k jeho predĺženiu len v minimálnom rozsahu. Rozhodujúce boli obdobia nečinnosti okresného súdu v trvaní približne troch rokov v citlivej rodinnoprávnej veci. Preto bolo sťažovateľke podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie 3 000 eur s tým, že v prevyšujúcej časti 2 600 eur jej návrhu vyhovené nebolo.

11. Čo sa týka skutočností tvrdených okresným súdom o neprimeranom zaťažení sudkyne, ktorej bola vec sťažovateľky pridelená, treba uviesť, že systémové zlyhania ako personálne problémy alebo množstvo prejednávanych vecí pri správe súdnictva nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Dôležité je rozhodnúť o tom, či k týmto prietahom v konaní došlo, a odstrániť právny stav neistoty sťažovateľky.

12. Napokon nebolo vyhovené ústavnej sťažnosti z dôvodu porušenia základného práva sťažovateľky na ochranu rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva na rešpektovanie jej súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru. Sťažovateľka ich porušenie odvodzuje z toho, že v dôsledku zdĺhavého konania nemala a nemá po dobu šiestich rokov žiadnu možnosť styku s vnučkou, a preto došlo k ochladnutiu citových väzieb a k oslabeniu jej vzťahu s vnučkou. Predovšetkým treba uviesť, že z tvrdení sťažovateľky nemožno vyvodiť to, že práve zdĺhavé konanie bolo príčinou toho, že sťažovateľka sa so svojou vnučkou nestretávala. Táto skutočnosť nebola dôsledkom zásahu orgánov štátu, ale dôsledkom rodinnej situácie sťažovateľky. Okrem toho sťažovateľke nič nebránilo v tom, aby sa stretávania s vnučkou domáhala i inými prostriedkami, predovšetkým prostredníctvom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Pri akomkoľvek súdnom konaní sa realizuje ochrana iných základných práv účastníkov, či je to právo na informácie (II. ÚS 518/2021) alebo právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života (I. ÚS 114/2021). S porušením práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov však automaticky nemožno spájať aj porušenie toho základného práva, ktorého ochrany sa účastník domáha v súdnom konaní poznamenanom prietahmi. Na vyslovenie porušenia práv podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru sa vyžaduje zistenie priamej príčinnej súvislosti medzi postupom, ktorý je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote a spôsobeným následkom (nález I. ÚS 114/2021, bod 52). Tak tomu v prípade sťažovateľky nie je, keďže z jej tvrdení nemožno bez ďalšieho dospieť k tomu, že by sa jej vzťah k maloletej vnučke vôbec oslabil a že by tento stav bol výlučne dôsledkom prietáhov v postupe okresného súdu.

V.

13. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 410,92 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľka má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 193,83 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 11,63 eur) predstavuje 410,92 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2022

Peter Straka
predseda senátu